

Styrelsen för Locum AB

Delrapporterings PM 2017 från Landstingsrevisorerna

Ärendet

Anmälan av Landstingsrevisorernas delrapporterings PM 2017.

Revisorernas promemoria är en lägesrapport utifrån de granskningar som genomförts hittills under året inklusive en översiktlig granskning av delårsrapporten för perioden januari-augusti för Locum AB.

Slutlig avrapportering och bedömning av årets granskning sker i april/maj 2018.

Gunnel Forsberg
Tillförordnad verkställande direktör

Bilagor

1. Landstingsrevisorernas delrapporterings PM 2017

Delges
Akten

2017-10-19

RK 2017-0017

Locum AB

Delrapporterings – PM 2017

Revisorerna i revisorsgrupp III beslutade 2017-10-18 att uppdra till kontoret att överlämna rapporten till ledningen för Locum AB för kännedom.

Christina Holmqvist
Sekreterare revisorsgrupp III

Delrapporterings-PM 2017 Locum AB

I denna promemoria ges en lägesrapport utifrån de granskningar som genomförts hittills under året inkl. en översiktlig granskning av styrelsens delårsrapport. Promemorian är en delrapportering inför den slutliga avrapporteringen och bedömningen utifrån årets granskning i mars/april 2018.

Locum AB ansvarar, enligt avtal med landstinget, för såväl teknisk som ekonomisk förvaltning av främst sjukvårdsfastigheter inom Landstingsfastigheter i Stockholm (LFS). I bedömningen av Locums ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat respektive den interna styrningen och kontrollen ingår därför även en bedömning av LFS. LFS är en resultatenheter under landstingsstyrelsen och räkenskaperna bedöms därför i delrapporten för landstingsstyrelsen.

1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat - prognos per 2017-08-31

1.1 Ekonomi Locum

Locum prognostiserar årets resultat till 7 mnkr, vilket är i överensstämmelse med fullmäktiges resultatkrav.

Intäkterna prognostiseras till 339 mnkr, vilket är 2 mnkr (0,5 procent) lägre än budgeterat. Intäkterna för försäljning underskrider budgeten med ca 5 mnkr. Intäkterna för förvaltningsarvodet och övriga intäkter överstiger däremot budgeten med ca 3 mnkr, vilket beror på större förvaltningsyta än 2016.

Kostnaderna, inkl. avskrivningar och finansiella poster, uppgår enligt prognosen till 332 mnkr, vilket är 2 mnkr (ca 0,6 procent) lägre än budgeterat. Av budgetavvikelsen är 17 mnkr hänförligt till kostnader för inhyrd personal. Kostnaderna för egen personal underskrider däremot budgeten med ca 15 mnkr. Budgetavvikelsen i övrigt utgörs av flera delposter (positiva och negativa), bl.a. övriga lokalkostnader och övriga kostnader.

Periodens investeringar uppgår till 0,2 mnkr. För helåret 2017 är prognosen 4,5 mnkr, vilket är i enlighet med budget.

Revisionen bedömer styrelsens prognos för det ekonomiska resultatet i allt väsentligt som rimlig.

1.2 Ekonomi Landstingsfastigheter i Stockholm (LFS)

Locum prognostiserar årets resultat för LFS till 400 mnkr, vilket är 65 mnkr högre än fullmäktiges resultatkrav på 335 mnkr. Resultat före reavinst förväntas bli 352 mnkr och överstiger resultatkravet med 17 mnkr för LFS.

Locum har höjt prognosen för resultatet två gånger under 2017 med anledning av lägre räntekostnader, en inbetald tilläggsköpeskilling från en fastighetsaffär 2016 och tillkommande hyresavtal.

Intäkterna prognostiseras till 3 070 mnkr, vilket är 64 mnkr (2,1 procent) högre än budgeterat. Hyresintäkter överstiger budgeten med ca 41 mnkr och intäkter för fastighetsservice med ca 6 mnkr, vilket främst beror på tillkommande hyresavtal och högre hyror. Övriga intäkter överstiger budgeten med ca 17 mnkr beroende på en inbetalning för en slutreglering av en bytesaffär med Stockholm stad.

Kostnaderna, inkl. avskrivningar och finansiella poster, uppgår enligt prognosen till 2 717 mnkr, vilket är 47 mnkr (ca 1,7 procent) högre än budgeterat. Av budgetavvikelsen är 117 mnkr hänförbart till förvaltningskostnader och 23 mnkr beror på högre kostnader för drift, skötsel och löpande underhåll. Däremot är kostnaderna för avskrivningar och finans är lägre än budgeterat med ca 82 mnkr. Även mediakostnaderna förväntas bli lägre än budget med 11 mnkr.

Periodens investeringar uppgår till 1 634 mnkr. För helåret 2017 är prognosen 3 200 mnkr, vilket understiger budget med 845 mnkr. Avvikelsen mellan prognos och budget beror i de flesta fall på att tidplaner inte har hållits.

Avvikelser i förhållande till budget har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredställande sätt i styrelsens delårsrapport. Revisionen bedömer styrelsens prognos för det ekonomiska resultatet i allt väsentligt som rimlig.

1.3 Verksamhet

I enlighet med landstingsstyrelsens förvaltnings anvisningar lämnar Locum inga prognoser för fullmäktiges mål för verksamheten. Det framgår dock i styrelsens delårsrapport att styrelsen bedömer att Locum kommer att uppnå fullmäktiges ekonomiska mål för verksamheten vid årets slut. För övriga verksamhetsmål som t.ex. nöjda kunder och medarbetare ges inga bedömningar för helåret.

1.4 Sammanfattande bedömning

Locum prognostiserar årets resultat till 7 mnkr, vilket är i överensstämmelse med fullmäktiges resultatkrav. Locum prognostiserar årets resultat för LFS till 400 mnkr, vilket är 65 mnkr högre än fullmäktiges resultatkrav. Avvikelser i förhållande till budget har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredställande sätt i styrelsens delårsrapport.

Revisionen bedömer styrelsens prognos för det ekonomiska resultatet för Locum och LFS som rimlig, men kan inte lämna en bedömning kring prognosen för det verksamhetsmässiga resultatet.

2 Intern styrning och kontroll

Granskningen av den interna styrningen och kontrollen har genomförts av revisionskontoret och auktoriserad revisor.

2.1 Ekonomi- och verksamhetsstyrning

Revisionskontorets granskning visar att Locum i budgeten och i affärsplanen i huvudsak brutit ner de av fullmäktiges mål som berör verksamheten till egna uppföljningsbara strategier, mål och indikatorer. Styrelsen har också identifierat ett antal strategiska mål med tillhörande mätindikatorer. Strategierna och målen bedöms av revisionskontoret vara i linje med fullmäktiges mål.

Det strategiska målet för "Nöjda kunder" är baserat på de krav som landstinget ställer på Locum i form av budget, ägardirektiv och avtal. I förlängningen kan målet därför sägas vara ett mål från landstinget på Locums kvalitet. I budget för 2016 fanns det flera indikatorer för kvalitet; NKI-, lokal-, projekt-, drift- och trygghetsmätning. I styrelsens årsrapport för 2016 fanns dock endast rapportering för NKI. I budget och affärsplan för 2017 finns inga andra indikatorer för kvalitet än NKI. Ledningen för Locum har framfört till revisionen att ett pågående förändringsarbete innebär att styrmål och indikatorer för verksamheten kan komma att ändras.

Den auktoriserade revisorn har utan noteringar granskat bolagets VD-instruktion samt arbetsordning för styrelsen, som faststälts under 2017.

2.2 Riskanalys och intern kontrollplan 2017

Styrelsen har fastställt en för året aktuell intern kontrollplan upprättad utifrån en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys. Både riskanalysen och internkontrollplanen tar upp väsentliga riskområden. VD och ledningen följer upp interkontrollplanen löpande under verksamhetsåret. Styrelsen följer upp planen i samband med tertial- och årsbokslut. En uppföljning av den interna kontrollplanen 2016 redovisades för styrelsen i februari 2017.

I revisionskontorets delrapporterings-PM 2015 rekommenderades Locums ledning att åskådliggöra uppföljningen av den interna kontrollplanen på ett tydligare sätt för styrelsen. Detta för att styrelsen lättare ska få en översiktlig bild av om bolagets mål och uppdrag kommer att nås. Revisionen noterar nu att ledningen har inlett en anpassning av uppföljning och redovisning av den interna kontrollplanen enligt landstingets nya direktiv¹ inför 2017. Bedömningen av rekommendationen görs när anpassningen är genomförd.

2.3 Granskning av intäktprocessen för LFS

Revisionen har granskat intäktprocessen i LFS bland annat genom stickprov. Kompletterande granskning av stickprov för intäkter kommer ske under hösten

¹ Anvisningar avseende upprättande av slutlig budget 2017 och plan för åren 2018-2020 samt investeringsbudget för 2017 och plan åren 2018-2021. (<http://intra-nat.sll.se/SLL/SLL/Stod/Ekonomihandboken/Budget/#Budgetunderlag>)

samt i samband med årsbokslut. Granskningen har visat att det inte görs någon riskanalys avseende intäktsprocessen eller någon processbeskrivning där identifierade kontroller finns dokumenterade. Revisionen kommer att fortsätta substansgranskning avseende intäkter under hösten.

Hysesuppräknning sker den 1 januari varje år utifrån överenskommelse i hyresavtalet. Hysesuppräknning kan ske utifrån en procentuell höjning eller indexuppräknning. Ett fåtal hyresavtal har omsättningsbaserad hyra vilka omförhandlas årligen. Revisionens preliminära bedömning är att processen fungerar tillfredsställande.

Rekommendation:

- Locums ledning bör för LFS förstärka intäktsprocessen genom att upprätta en riskanalys samt en processbeskrivning där identifierade kontroller finns dokumenterade som minimerar riskerna.

2.4 Locums hantering av fastighetsägaransvaret och byggherreansvaret

Revisionen har genomfört en översiktlig granskning av fastighetsägaransvaret och byggherreansvaret i landstinget i syfte att undersöka både ansvarsfördelningen mellan och inom de olika verksamheterna som hanterar fastighetsfrågorna.

Fastighetsägarens ansvar är omfattande med ett stort antal krav i olika författningar som plan- och bygglagen, miljöbalken, arbetsmiljölagen och lagen om skydd mot olyckor. Kraven avser främst åtgärder för att förebygga att oönskade händelser inträffar som innebär risk för att personer och miljö kan komma till skada.

Byggherreansvaret är riktat till den som vidtar åtgärder i eller omkring en byggnad och syftar till att säkerställa efterlevnaden av myndighetskrav under byggtiden. Kraven på byggherren framgår framförallt av plan- och bygglagen med tillhörande föreskrifter och av arbetsmiljölagen. Säkerställandet av tillämpningen av byggherreansvaret underlättas om innebörden av ansvaret har definierats och att det finns en tydlighet i vem som företräder byggherren.

Det finns omfattande risker med att inte följa de lagar och författningar som reglerar fastighetsägarens och byggherrens ansvar. Om olyckor inträffar och människors hälsa eller miljön skadas mer eller mindre allvarligt kan det för fastighetsägaren/byggherren få ekonomiska konsekvenser genom att viten, andra ekonomiska sanktioner och böter kan komma att utgå. Om en olycka inträffar kan också ett straffansvar bli aktuellt för en ansvarig fysisk person.

Granskningen visar att det ansvar som följer av både rollen som fastighetsägare och som byggherre, framförallt vad gäller arbetsmiljö och brandskydd, i huvudsak är fördelat inom Locum. Locum upprättar riskanalyser i enlighet med SLL:s policy för intern kontroll, se vidare avsnitt 2.4. I varierande grad omfattar dessa riskanalyser också rollen som fastighetsägare och byggherre. Vissa av de uppgifter som fastighetsägaren och byggherren ansvarar för överför Locum också via drift- och

entreprenadavtal på leverantörer. Genom Locums ledningssystemen för kvalitet och miljö finns stöd för att uppmärksamma nya krav i lagstiftning och andra regelverk. Locum har dessutom ett antal styrdokument som syftar till att stödja tillhandahållandet av ändamålsenliga lokaler för sjukvård samt övergripande anvisningar för att säkerställa att Locum lever upp till fastighetsägaransvaret.

Granskningen visar dock att det är otydligt vem som har ansvar att fullgöra fastighetsägaransvaret inom landstinget. Det framgår inte explicit av varken något övergripande styrande dokument eller specifikt för Locum. Det finns därmed en risk att fastighetsägaransvaret inte har definierats och fördelats inom landstinget med hänvisning till de omfattande krav som ställs. När det gäller LFS finns inte heller någon reglering av fastighetsägaransvaret annat än att Locum ska svara för fastighetsägarfrågor av fastighetsförvaltande karaktär. I formell mening ägs fastigheterna av landstinget (dvs. ytterst landstingsfullmäktige) vilket innebär att landstingsstyrelsen sannolikt har ett ansvar att företräda landstinget som ägare av fastigheterna. Eftersom det inte framgår vilka fastighetsfrågor som är av fastighetsförvaltande karaktär och vilka som inte är det så blir konsekvensen att det finns en otydlighet i fastighetsägaransvaret för fastigheterna som ingår i LFS. Locums ledning har dock tolkat uppdraget som att bolaget har till uppgift att fullgöra fastighetsägaransvaret för fastigheter inom LFS. Revisionen bedömer därför att Locum, tillsammans med landstingsstyrelsens förvaltning, bör tydliggöra vilka krav som följer av ansvaret som fastighetsägare för att säkerställa att detta hanteras i sin helhet inom och mellan respektive organisation.

Rekommendation:

- Ledningen för Locum bör tillsammans med landstingsstyrelsens förvaltning tydliggöra vilka krav som följer av ansvaret som fastighetsägare för att säkerställa att ansvaret hanteras i sin helhet inom och mellan respektive organisation.

2.5 Granskning av pågående investeringsprojekt

Revisionen granskade under 2016 Locums hantering av LFS:s pågående investeringsprojekt². Revisionen bedömde³ att Locum i huvudsak hanterar LFS:s pågående projekt i enlighet med god redovisningssed samt gällande riktlinjer och rutiner. Locum rekommenderades att i vissa fall stärka dokumentationen för att öka spårbarheten. Under 2017 har en uppföljande granskning genomförts.

Beloppsmässigt har stora omföringar gjorts mellan olika projekt framförallt mellan delprojekt som avser pågående projekt på ett och samma sjukhus. Granskningen har visat att det i flera granskade verifikationer saknas underlag för bedömning om belopp som ska omföras samt dokumenterade skäl till omföringarna. Den mängd omföringar som görs visar också att det finns risk för att den initial konteringen av utgifter inte är tillräckligt tillförlitlig. Om utgifter finns redovisade

² LFS redovisade per 31 december 2016 pågående projekt till ett värde av 6,2 miljarder kronor.

³ [Årsrapport 2016 Locum AB](#)

i fel projekt finns risk att felaktiga avskrivningar redovisas. Revisionens bedömning är att risken för att väsentliga fel uppstår i de finansiella rapporterna är låga men för att stärka den interna kontrollen bör erforderliga underlag finnas bifogade verifikationen som möjliggör spårbarhet, detta är särskilt viktigt om exempelvis personalrotation förekommer.

Revisionen noterar även att det finns risk att Locum för LFS räkning omför medel mellan olika delprojekt utifrån ett budgetperspektiv. Locum gör för LFS en kontinuerlig uppföljning av projektutfall jämfört med budget. Revisionen har dock iakttagit både att åtgärder ibland har vidtagits först efter att budgeten redan har överskridits eller att åtgärder inte vidtagits alls. Revisionen bedömer därför att uppföljningen bör stärkas för att undvika att budgetöverskridanden upptäcks först efter att budgeten redan har förbrukats och att tilläggsbeslut om utökad budget bör godkännas på förhand.

Rekommendationer:

- Ledningen för Locum bör för Landstingsfastigheter förstärka rutinerna för att undvika att utgifter bokförs på fel projekt och verifiera utgifter som förs om mellan projekt för att öka spårbarheten.
- Ledningen för Locum bör för Landstingsfastigheter förstärka den interna rutinen och kontrollen för att i tid hantera befarade budgetöverskridanden.

2.6 Inköpsprocessen inklusive utbetalningar

Den auktoriserade revisorn har granskat inköpsprocessen inklusive utbetalningar utan väsentliga noteringar. Stickprovsvis har fakturor också granskats. Inga väsentliga förändringar har noterats i processen vid jämförelse mot tidigare år.

Bolaget har tidigare rekommenderats att införa en regelbunden kontroll av nyregistrerade leverantörer samt ändringar i fasta data för att minska risken för fel och fiktiva leverantörer. Rekommendationen åtgärdades i samband med årsbokslutet 2016. Den auktoriserade revisorn har dock noterat att kontrollen inte har utförts under 2017 och bolaget bör därför säkerställa att rutinen för ändringar av fasta data följs.

Vid genomgång av processen för utbetalningar och aktuella bankfullmakter noterades föregående år att det fanns en person som hade möjlighet att genomföra utbetalningar utan systemkrav på kontrasignering (dualitet). Bolaget har under året åtgärdat detta. Det har dock framkommit att det finns tre personer som har möjlighet att obegränsat administrera bankbehörigheter utan krav på dualitet. Den auktoriserade revisorns bedömning är att bolaget bör tillämpa krav på dualitet även vid administration av bankbehörigheter varför rekommendationen endast bedöms som delvis åtgärdad. Den auktoriserade revisorn menar att processen för inköp och utbetalningar kan förstärkas.

Rekommendation:

- Den auktoriserade revisorn rekommenderar bolaget att införa kontroller som säkerställer att de uppgifter om nya leverantörer som läggs in i systemet är korrekta samt analyserar ändringar i fasta data. Kontrollen kan ske genom att överordnad stickprovsvis kontrollerar logglistor från leverantörssystemet över ändringar i fasta data.

2.7 IT-processen

Den auktoriserade revisorn har granskat IT-processen utan väsentliga noteringar. Bolaget uppdaterar regelbundet ett dokument som kartlägger Locum system. Bolagets IT policy fastställdes av styrelsen i juni 2016.

Föregående år rekommenderades bolaget att implementera en rutin där en årlig genomgång av behörigheter i ekonomisystemet Agresso genomförs för att säkerställa att anställda innehar korrekta behörigheter. Den auktoriserade revisorn har i samband med årets granskning noterat att det förekommer att personer som avslutat sin anställning har kvar behörigheter. Den auktoriserade revisorn bedömer att processen i allt väsentligt fungerar tillfredsställande, men att behörighetshandlingen fortsatt kan förbättras.

2.8 Granskningar utan väsentliga iakttagelser

Ledningsnära kostnader och representation

Den auktoriserade revisorn har stickprovsvis genomfört en substansgranskning av ledningsnära kostnader och representation. Granskningen har omfattat kostnadskonton rörande personalrepresentation, extern representation, övriga personalkostnader, resekostnader, logi i samband med resor samt avgifter för kurser och konferenser. Den auktoriserade revisorn har inte några väsentliga noteringar.

Kravet på hållbarhetsrapportering

Från och med räkenskapsåret 2017 ställer årsredovisningslagen 6 kap. §§ 10-14 krav på att aktiebolag som uppfyller visa i lagen angivna kriterier ska upprätta en hållbarhetsrapportering. Locum har påbörjat arbetet med framtagande av hållbarhetsrapportering.

Bokslutsprocessen

Den auktoriserade revisorn har granskat bokslutsprocessen, inklusive tertialboksluten. Granskningen omfattar även stickprovsvis granskning av manuella bokföringsordrar. Inga väsentliga förändringar har noterats i bokslutsprocessen i jämförelse med tidigare år. Den auktoriserade revisorn bedömer att bokslutsprocessen fungera tillfredsställande.

Löneprocessen inklusive pensionsavsättningen

Den auktoriserade revisorn har utan noteringar granskat löneprocessen. Under hösten kommer en fördjupad dataanalys av lönetransaktioner att göras som en del av substansgranskning av personalkostnader.

Locum hämtar löpande in prognoser från KPA och justerar pensionsavsättningarna i enlighet med dessa. Beräkningen från KPA bygger på uppgifter rapporterade från Locum. Locum har i år infört en ny kontroll för att säkerställa att samtliga anställda blir inrapporterade till Pensionsvalet respektive KPA. Föregående års rekommendation bedöms därmed åtgärdad.

2.9 Sammanfattande bedömning

Revisionen bedömer att bolagets mål är i linje med fullmäktiges mål. Det är positivt att ledningen för Locum har ett pågående förändringsarbete för att ta fram styrmål och indikatorer för verksamhetens kvalitet.

Revisionen bedömer det som otydligt vem som har ansvar att fullgöra fastighetsägaransvaret inom landstinget. Locums ledning har dock tolkat uppdraget som att bolaget har till uppgift att fullgöra fastighetsägaransvaret för fastigheter inom LFS. Revisionen anser att Locum, tillsammans med landstingsstyrelsens förvaltning, bör tydliggöra vilka krav som följer av ansvaret som fastighetsägare för att säkerställa att detta hanteras i sin helhet inom och mellan respektive organisation.

Vid hittills genomförda granskningar har mindre avvikelser noterats när det gäller redovisning av projektutgifter och intäktprocessen. Avvikelseerna bedöms dock inte vara av sådan karaktär att de påverkar den samlade bedömningen av styrelsens interna styrning och kontroll.

3 Räkenskaper

Granskningen av räkenskaperna har genomförts av auktoriserad revisor.

3.1 Delårsrapport 2017-08-31

Revisionen av den finansiella rapporteringen har utförts i enlighet med International Standard on Review Engagements ISRE 2410 Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation.

3.2 Sammanfattande bedömning

I granskningen har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att styrelsens delårsrapport inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen, bokföringsnämndens allmänna råd och god redovisningssed.

4 Yttrande över Årsrapport 2016

Bolagets styrelse har 2017-09-28 lämnat yttrande över revisionens årsrapport för 2016. Styrelsen tar i sitt yttrande bland annat upp revisionens granskning om hanteringen av klimatförändringens konsekvenser som rapporterades i revisionens delårsrapport 2016 för Locum. Revisionen ansåg att Locum bör utveckla en större systematik i inventeringen av klimatrelaterade risker och lyfta dessa risker till övergripande nivå i bolaget. Styrelsen hänvisar till bolagets internkontrollplan

2017, som fastställdes av styrelsen i november 2016, där det finns identifierade risker i vilka klimatrelaterade händelser ingår. Revisionen konstaterar att granskningen utfördes och rapporterades innan det att Locums internkontrollplan fastställdes. Revisionen ser positivt på att klimatrelaterade risker lyfts på en övergripande nivå i riskarbetet för Locum.

Styrelsen har i övrigt inte i sitt yttrande framhållit synpunkter som avviker från revisionens synpunkter i rapporten.

Bilagor

Bilaga 1 Uppföljning av tidigare lämnade rekommendationer

Bilaga 2 Yttrande över Årsrapport 2016

Sammanställning och uppföljning av lämnade rekommendationer avseende tidigare år och innevarande år: Locum AB, Delår 2017

Gransk- ningsår	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar
		Ja	Del- vis	Nej	
2010 (Projekt 20/2010) ID: 106	Locums styrelse bör kontrollera följsamheten till ramavtal, förbrukningar, behov av nya ramavtal, använt upphandlingsförfarande m.m. genom regelbundna uppföljningar av anlitade leverantörer.		X		En kartläggning av ansvar, roller och krav har gjorts och Locum ska implementera förändringarna under våren 2018. Locum för in skärpta krav för bl.a. leverantörsuppföljning i nya avtal. Inom fastighetsförvaltningen på Locum finns en funktion för systematiska analyser. Locum bygger succesivt ut organisationen för detta. Följs upp i samband med delårsgranskningen 2018.
2010 (Projekt 2/2010) ID: 101	Locums styrelse bör genom en mer strukturerad uppföljning och systematiserad information inkluderande benchmarking tydligare redovisa landstingets lokalutnyttjande.		X		En uppföljande granskning 2016 visar att Locum nu har möjlighet till extern benchmarking, bl.a. genom att Locum deltar i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och övriga landsting när det gäller nationella nyckeltal (Kolada). Locum, SFI och SLL Analys & Utveckling har tagit fram nyckeltal om bl.a. lokalutnyttjande. Det är dock inom möjligheterna till intern benchmarking som de större stegen tagits. Revisionen bedömer att rekommendationen därför delvis kvarstår och att Locum behöver avgöra hur den tillgängliga informationen ska presenteras för ägare och övriga intressenter. Följs upp i samband med årsgranskningen 2017.
2012 (Projekt 4/2012) ID: 113	Locums styrelse bör komplettera och tydliggöra mål och nyckeltal i verksamhetsplaneringen samt stärka uppföljnings- och kvalitetssäkringsrutinerna i syfte att förstärka incitamenten för kostnadseffektivitet.		X		En uppföljande granskning visar sammantaget att instrument, rutiner och processer nu finns framtagna för planering, uppföljning och kvalitetssäkring. Locum behöver gå vidare med implementering och konsolidering av mätningarna, rutinerna och processerna. Revisionen bedömer att rekommendationen därför är delvis åtgärdat. Följs upp i samband med årsgranskningen 2017.
2014 (Projekt 6/2014) ID: 508	Styrelsen för Locum bör systematiskt engagera hyresgäster i energieffektiviseringsarbetet samt utveckla metoder för att uppskatta/ tydliggöra deras kostnader för elförbrukningen.		X		Locum har i miljöplanen tydliggjort att energieffektiviseringsarbete skall utvecklas tillsammans med hyresgästerna. Däremot är formen för samarbetet otydligt samt i vilken utsträckning verksamhetsel (hyresgästens ansvar) avses. Vidare finns mall för gröna hyresavtal framtagen men implementeringen är i sin linda. Ett pilotarbete för att försöka tydliggöra förbrukning av verksamhetselen pågår vid Karolinska universitetssjukhusets laboratorieverksamhet. Följs upp i samband med delårsgranskningen 2018.
2014 (Projekt 6/2014) ID: 507	Styrelsen för Locum bör se till att systematiken i energieffektiviseringsarbetet utvecklas när det gäller analys, åtgärd och utvärdering samt att tillgängliga energidata utnyttjas aktivt i detta arbete.		X		Förutsättningarna för en systematisk analys och användning av energidata har utvecklats under 2016 genom framtagning av miljöplan som inkluderar energieffektivisering, systematiska energikartläggningar av delar av fastighetsbeståndet och energiplaner per enskild fastighet. Detta arbete är dock inte färdigutvecklat utan fortgår under 2017. Följs upp i samband med delårsgranskningen 2018.

2017-08-21

Diarienummer
LOC 1704-0547
RK 201604-0037

Informationssäkerhetsklass
Öppen

Stockholms läns landsting
Landstingsrevisorerna
Box 22230
104 22 STOCKHOLM

Yttrande över landstingsrevisorernas årsrapport 2016 för Locum AB

Ärendet

Landstingsrevisorerna har överlämnat årsrapport 2016 för Locum AB. Locums styrelse har beretts möjlighet att yttra sig över rapporten senast den 31 augusti 2017. Landstingsrevisorerna har beviljat förlängd remisstid till och med den 28 september 2017.

I den årliga revisionen prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig.

Locum AB:s synpunkter

Sammanfattning 2016

År 2016 har varit ett exceptionellt år för Locum. Stockholms läns landsting (SLL) genomför en av de största satsningarna någonsin inom hälso- och sjukvården. Locum har en viktig roll i det arbetet inom ramen för genomförandet av ett stort antal ny- och ombyggnationer på flertalet av landstingets sjukhus. Locum hanterar just nu den hittills största projektportföljen någonsin på 15 miljarder kronor.

Samtidigt som Locum leder en omfattande byggverksamhet har Locum implementerat en ny förvaltningsmodell, skapat en tydligare organisationsstruktur, påbörjat införandet av enhetliga arbetsätt och lagt grunden för en ny företagskultur.

Fokus i förändringsarbetet är den dagliga fastighetsförvaltningen med skötsel och felanmälan. Det övergripande syftet är att renodla Locums verksamhet i linje med vad kunder och ägare främst efterfrågar - nämligen en fastighetsförvaltning av högsta kvalitet både vad gäller kvalitet och service.

2017-08-21

Diarienummer
LOC 1704-0547
RK 201604-0037

Vice verkställande direktör
Per-Inge Buskas

Informationssäkerhetsklass
Öppen

Utifrån ett helhetsperspektiv har 2016 varit ett bra år – givetvis med en rad utmaningar – men samtidigt med flera bra framsteg och goda resultat. Locum har under denna pressade period lyckats uppnå ett starkt ekonomiskt resultat som överstiger landstingsfullmäktiges resultatkrav.

Ett av Locums strategiska mål är Nöjda kunder. Mätningen av kundnöjdheten för 2016 visade ett resultat på 60 jämfört med 62 år 2015. Det är självklart inte den utveckling vi hoppats på. Signalen är tydlig – våra kunder förväntar sig mer av Locum. Den goda nyheten i undersökningen är att Locum fått höjt betyg på fyra av sju förvaltningsområden. Underlaget har analyserats för att förstå varför vi har lyckats bra på vissa områden och mindre bra på andra. Resultatet från uppföljningen av mätningen inom respektive förvaltningsområde leder sedan till aktiviteter i verksamhetsplanen.

Landstingsrevisorerna bedömer att Locums verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att det finns riktlinjer och rutiner för att säkerställa en tillräcklig styrning och intern kontroll är tillräcklig. Vidare bedömer den auktoriserade revisorn att räkenskaperna är rättvisande.

Verksamhetsmässigt resultat

Revisorerna pekar i rapporten på att sjukfrånvaron har ökat jämfört med 2015. Locum har genom åren haft låga sjuktal och trots en ökning kvarstår sjukfrånvaron på en relativt låg nivå jämfört med övriga SLL. Under 2016 har Locum implementerat månadsvis uppföljning av sjukfrånvaron. Utöver detta har påbörjats utbildning för personalledande chefer gällande såväl den fysiska som den psykosociala arbetsmiljön. I denna utbildning kommer även Arbetsmiljöverkets nya föreskrift rörande organisatorisk och social arbetsmiljö ingå. Utbildningen riktar sig även till huvudskyddsombud och skyddsombud

Ekonomi- och verksamhetsstyrning

På sid 10 i rapporten skriver landstingsrevisorerna att det gjordes en *utredning beställd av landstingsdirektören angående beslutsbefogenheter för VD vid stora upphandlingar av byggtreprenader.*

Den formulering landstingsrevisorerna använder får det att se ut som att granskningen enbart handlade om beslutsbefogenheterna för Locums VD. Så var inte fallet. Utgångspunkten för granskningen var att granska överlämning av uppdrag från SLL till Locum AB gällande genomförandet av strategiska fastighetsinvesteringar avseende specifika objekt. I granskningen ingick också att genomföra en fördjupad granskning av de styrdokument som SLL tillämpar.

2017-08-21

Diarienummer
LOC 1704-0547
RK 201604-0037

Vice verkställande direktör
Per-Inge Buskas

Informationssäkerhetsklass
Öppen

Det är viktigt att understryka att granskningen inte visade på några kommunal- eller aktiebolagsrättsliga felaktigheter beträffande hur Locum AB genomför fastighetsinvesteringarna.

Utredningen lämnade en rekommendation till Locum AB gällande beloppsbegränsning för VD i samband med genomförande av upphandlingar. Rekommendationen inarbetades i VD-instruktionen i november 2016.

Ospecificerade fastighetsinvesteringar inom vården

Revisionen har granskat hur Locum styr, samordnar och prioriterar det planerade underhållet i landstingets vårdfastigheter. Enligt revisorerna bör Locum utveckla och förtydliga och ensa dokumentationen kring de olika fastigheterna samt de ansvars- och rollbeskrivningar som finns gällande fastighetsunderhåll.

Under 2016 har Locum infört en struktur för hur bolaget genomför förvaltningsuppdraget. Förvaltningsmodellen består av:

- *Fastighetsplan (5-10 årig)* - ger en samlad bild av status per förvaltningsobjekt (33 st) och år. Fastighetsplanen är ett underlag för förvaltnings- och investeringsplaneringen och ger en möjlighet att jämföra de olika förvaltningsobjekten.
- *Förvaltningsplan (1 årig)* - tas fram för de större sjukhusen. Beskriver bl a övergripande status och mål, planerade investeringar och underhåll och NKI-arbetet. Planen revideras vid större förändringar. Månadsvis uppföljning sker till kund i form av en *kundrapport*.
- *Förvaltningsrapport* – månadsvis uppföljning av Drift, Förvaltning och Projekt.

Den struktur och det arbetssätt som utgör förvaltningsmodellen är inte statiskt utan en process som ständigt utvecklas och förbättras.

Uppföljning av uppförandekoden

Revisionens granskning visar att Locum ställt uppförandekrav i samtliga upphandlingar under 2015-2016. Krav på uppförandekod behöver dock endast ställas i *relevanta* upphandlingar. Locum har efter revisionen infört ett aktivt ställningstagande till i vilka upphandlingar/avtal som uppförandekoden kan vara lämplig att inkludera. När det gäller avtalsuppföljning arbetar upphandlingsenheten bl a med att under året kartlägga vilka krav som ska följas upp, hur och vem som ska följas upp.

2017-08-21

Diarienummer
LOC 1704-0547
RK 201604-0037

Vice verkställande direktör
Per-Inge Buskas

Informationssäkerhetsklass
Öppen

Efter avslutad kartläggning ska processen kring avtalsuppföljning beslutas och implementeras i organisationen. Detta beräknas vara klart under första halvåret 2018.

Pågående investeringsprojekt

Under 2016 pågick ca 900 byggprojekt, allt från mindre ombyggnadsprojekt till omfattande nybyggnationer. Revisionen har granskat hur Locum hanterar redovisningen och hur Locum följer interna rutiner och god redovisningssed. Granskningen visar att Locum hanterar de pågående investeringsprojekten väl. Locum bedömer i likhet med revisorerna att dokumentationen kan stärkas för att öka spårbarheten vid omföring från pågående projekt till kostnadskonton i resultaträkningen.

Bedömningsposter och reserveringar i samband med årsbokslut

Den auktoriserade revisorns bedömning är att redovisningen av avsättningar Locum i huvudsak följer god redovisningssed och att det inte finns några väsentliga fel. I syfte att ytterligare förbättra arbetet kommer Locum att stärka dokumentationen avseende uppskattningar hänförliga till reserveringar av upplupna projektkostnader i LFS.

Avrapporterade granskningar i delrapporterings-PM

Klimatförändringens konsekvenser

Revisionen anser att Locum bör utveckla en större systematik i inventeringen av klimatrelaterade risker och lyfta dessa risker till övergripande nivå i bolaget.

Locum ställer sig delvis frågande revisionens bedömning. I bolagets internkontrollplan 2017, som fastställdes av styrelsen i november 2016, ingår risken för extraordinär händelse, där klimatrelaterade händelser utgör en del. Den interna kontrollplanen har upprättats utifrån en bolagsövergripande riskanalys.

För att kunna fullgöra bolagets uppdrag och uppfylla de krav och förväntningar som ägare, hyresgäster och andra intressenter har på Locum, är arbetet med en systematisk kontinuitetsplanering och risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) en del i vårt dagliga arbete. I detta ingår klimatrelaterade risker. I samband med nybyggnation tas hänsyn gällande att exempelvis inte bygga på låglänt mark eller mark som riskerar att översvämmas. Ett annat exempel är hänsynen till en hållbar dagvattenhantering.

Inköps- och utbetalningsprocessen

2017-08-21

Diarienummer
LOC 1704-0547
RK 201604-0037

Vice verkställande direktör
Per-Inge Buskas

Informationssäkerhetsklass
Öppen

Lämnad rekommendation gällande kontrasignering i samband med utbetalningar har genomförts under 2017. Vidare kommer rekommendationen gällande kontroll av leverantörer i registren och kontroller av ändringar i fasta data att införas i samband med årsbokslut 2017.

Processerna för lönehantering och pensionsavsättningar

Processerna för lönehantering och pensionsavsättningar har stärkts. Från och med 2017 skriver Locums lönehandläggare månadsvis ut en rapport på inrapporterad pensionsgrundande lön till KPA. HR-direktör attesterar innan inrapportering sker till KPA.

Processerna inom IT

Locum kommer under 2017 att stärka processen avseende behörigheter i ekonomisystemet genom en årlig genomgång för att säkerställa att medarbetarna har korrekta behörigheter.

Tidigare lämnade rekommendationer

Energieffektiviseringar

Av Locums energianvändning i befintligt fastighetsbestånd uppskattas ca 35 % vara verksamhetsenergi. I landstingets nya miljöprogram 2017-2021 ställs för första gången krav på att även verksamhetsenergin ska minska.

En utmaning i arbetet med att minska energianvändningen är att sjukvården blir alltmer teknikintensiv och därmed mer energikrävande. Locums roll avseende verksamhetsenergin bör vara att, utifrån bolagets uppdrag, stödja verksamheterna samt vara delaktig i arbetet att skapa incitament för att minska användningen av verksamhetsenergi.

När det gäller att systematiskt engagera hyresgästerna i energieffektiviseringsarbetet arbetar Locum idag med olika verktyg och mallar som ska stödja energieffektivisering i verksamheterna. Några av verksamheterna har idag goda exempel på arbetssätt för att minimera energianvändningen.

Patrik Emanuelsson
Verkställande direktör